

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 21. juna 2021. godine
Ref. br.: AGJ 1813/21

PRESUDA

u

slučaju br. KI74/19

Podnosilac

„SUVA Rechtsabteilung“

Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova
E. Rev. br. 39/2018, od 8. januara 2019. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica,
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika,
Bekim Sejdiu, sudija,
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija,
Gresa Caka-Nimani, sudija,
Safet Hoxha, sudija,
Radomir Laban, sudija,
Remzije Istrefi-Peci, sudija, i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Osiguravajuća kompanija „SUVA Rechtsabteilung“, (u daljem tekstu: „SUVA Rechtsabteilung“), iz Švajcarske (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koju zastupaju Visar Morina iz Prištine, i advokat, Besnik Z. Nikqi iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [E. Rev. br. 39/2018] Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 8. januara 2019. godine u vezi sa presudom [Ae. br. 91/2016] Apelacionog suda od 31. avgusta 2018. godine i presudom [III. C. br. 506/2012] Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 08. februara 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene presude Vrhovnog suda, kojom su podnosiocu zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavu 4 člana 21. [Opšta načela] i stavovima 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

5. Dana 7. maja 2019. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 10. maja 2019. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Artë Rama-Hajrizi (predsedavajuća), Nexhmi Rexhepi i Remzije Istrefi-Peci.
7. Dana 30. maja 2019. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 22. oktobra 2020. godine, Sud je tražio od Vrhovnog suda da ga obavesti o sudskoj praksi u pogledu primene zatezne kamate u sporovima povodom subrogacije duga. Osim na slučaj koji se razmatra KI74/19, zahtev koji je upućen Vrhovnom sudu se odnosio i na druge slučajeve slične prirode KI111/19, KI09/20 i KI113/20.
9. Dana 2. decembra 2020. godine, Vrhovni sud je dostavio "Pravno mišljenje o kamati usvojeno na opštoj sednici Vrhovnog suda Republike Kosovo od 1. decembra 2020. godine, zasnovano na članu 26. stav 1. tačka 1.4 Zakona o sudovima". Relevantni delovi Pravnog mišljenja Vrhovnog suda prikazani su u daljem tekstu ove presude.

10. Dana 28. aprila 2021. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva i oceni merituma.
11. Istog dana, Sud je, jednoglasno, izglasao da je zahtev prihvatljiv i, većinom glasova, da nije došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 6.1 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Pregled činjenica

12. Dana 26. jula 2010. godine, došlo je do saobraćajne nesreće u kojoj su učestvovala dva putnička vozila, pri čemu je vozilo (u vlasništvu O.D) sa kosovskim registarskim tablicama i auto osiguranjem osiguravajuće kompanije EUROSIG-a (u daljem tekstu: EUROSIG), nanelo štetu putničkom vozilu (u vlasništvu M.H Osiguranika podnosioca zahteva), sa Švajcarskim registarskim tablicama i auto osiguranjem „SUVA Rechtsabteilung“
13. Dana 16. maja 2011. godine, podnosilac je poslao zahtev EUROSIG-u, kojim je tražio nadoknadu štete na osnovu regresa, koja je nastala kao rezultat gore pomenute saobraćajne nesreće. Na ovaj zahtev podnosilac je od EUROSIG-a dobio jednu ponudu koja prema podnosiocu nije pokrivala štetu prouzrokovanu saobraćajnom nesrećom do koje je došlo krivicom osiguranika EUROSIG-a.
14. Dana 21. novembra 2012. godine, podnosilac je Osnovnom sudu u Prištini podneo tužbu protiv EUROSIG-a, u kojoj je tražio da mu se na ime nastale štete isplati iznos od 50.858,62 €, sa zateznom kamatom od 20 % i to od 16. maja 2011 odnosno dana podnošenja tužbe sve do 29. jula 2011. godine, dok je od 29. jula 2011. godine sve do konačne isplate tražio zateznu kamatu od 12 %.
15. Dana 08. februara 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je doneo presudu III.C.br.506/2012, kojom je usvojio tužbeni zahtev podnosioca u celosti. U obrazloženju presude stoji:

*„Pošto je uzročnik nesreće bio osiguranik tužene, pozivajući se na član 300. i član 939. ZOO-a, sud je obavezao da po pravu na subrogaciju regresira od tužene iznos štete koju je prouzrokovao njen osiguranik.
Stoga, sud je na osnovu gore navedenog našao da je tužbeni zahtev tužilje osnovan, i prema tome je isti prihvatio i odlučio je kao u izreci presude.
Pošto je tužena zakasnila u vezi sa isplatom stvorene štete, zasnivajući se na član 277. ZOO, sud je obavezao tuženu da plati tužilji dosuđene iznose naknade zajedno sa kamatnom stopom u visini od 20 % koja se izračunava od dana podnošenja zahteva za povraćaj sredstava kod tužene 16.05.2011. god. i sve do 29.07.2011. god. Vreme za koje je određena ova zatezna kamata sud je izračunao u skladu sa članom 5. 1. Pravila br. 3. o izmeni Pravila za obavezno osiguranje iz auto – odgovornosti. Dok od 29.07.2011. god. i sve do konačne isplate računaće se godišnja kamata od 12 % shodno članu 26. 6. Zakona br. 04/L – 018 o Obaveznom osiguranju iz auto – odgovornosti.“*

16. Nepoznatog datuma EUROSIG je podnela žalbu Apelacionom sudu na presudu Osnovnog suda u Prištini zbog povrede odredbi parničnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđenog činjeničnog stanja, odluke o kamati, odluke o troškovima postupka i pogrešne primene materijalnog prava. Podnosilac zahteva je dostavio odgovor na žalbu i predložio da se žalba EUROSIG -a proglasi neosnovanom.
17. Dana 31. avgusta 2018. godine, Apelacioni sud je presudom Ae.br.91/2016 odbio, kao neosnovanu, žalbu EUROSIG-a i potvrdio presudu Osnovnog suda (i) u odnosu na glavni dug po osnovu subrogacije u iznosu od 50.858,62 evra, te preinačio predmetnu presudu (ii) u pogledu zatezne kamate, obavezujući EUROSIG da isplati kamatu *“koju plaćaju poslovne banke za deponovana sredstva više od godinu dana bez određene namene”* uz dodatnu kaznu od 20% od 16. maja 2011. godine do 29. jula 2011. godine, a počev od 30. jula 2011. godine pa do konačne isplate, samo zateznu kamatu po godišnjoj kamatnoj stopi od 12%. Apelacioni sud je objasnio da je sniženje zatezne kamate sa 20% na 12% posle 30. jula 2011. godine rezultat stupanja na snagu Zakona br. 04/L-018 o obaveznom osiguranju od auto odgovornosti (u daljem tekstu: Zakon o obaveznom osiguranju).
18. Nepoznatog datuma EUROSIG je podnelo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda, zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešne primene materijalnog prava i prekoračenja tužbenog zahteva.
19. Dana 8. januara 2019. godine, Vrhovni sud je doneo presudu E. Rev. br. 39/2018, kojom se:
„ Odbija se kao neosnovana revizija tužene, podnete protiv presude Apelacionog suda Kosova Ae. br. 91/2016 od 31.08.2018. god., i preinačuje se presuda Apelacionog suda Kosova Ae. br. 91/2016 od 31.08.2018. god. i presuda Osnovnog suda u Prištini – Departman za privredna pitanja III. C. br. 506/2012 od 08.02.2016. god., tako da za iznos dosuđen ovim presudama u visini od 50.858,62 €, tužena se obavezuje da plati tužilji sa kamatom koju plaćaju domaće banke kao za oročena sredstva u štednji u roku od više od godinu dana bez posebne namene, počev od 24.01.2012. god. i nadalje sve do konačne isplate ovog duga..“
20. Vrhovni sud je u drugom stavu izreke, koji se tiče preinačenja presuda niže stepenih sudova, naveo:
„ presuda drugosepenog suda u delu u vezi sa dosuđenom kamtom obuhvaća se pogrešnom primenom materijalnog prava iz člana 277. starog ZOO-a u vezi sa članom 26. 7. Zakona o obaveznom osiguranju iz auto – odgovornosti, br. 04/L – 018, objavljenog u Službenom listu br. 4. od 14. jula 2011. god., koji je stupio na snagu dana 30. jula 2011. god. Pogrešna primena materijalnog prava stoji u činjenici da, kao što je gore rečeno, potraživanje tužilje za naknadu kao i tužbe je podneto u vremenu kada je stupio na snagu gore navedeni Zakon za Obavezno osiguranje iz auto – odgovornosti. Stoga se prihvaćena kamata od drugostepenog suda i prvostepenog suda, zakonski ne sprovodi u sporovima za regresiranje duga, nego samo za kašnjenja u obrađivanju potraživanja oštećenih lica za

naknadu štete u van sudskom postupku onako kako se propisuje u članu 26. gore navedenog zakona i u članu 5. 1. Pravila CBK br. 3 o izmeni pravila za obavezno osiguranje iz auto – odgovornosti od 25. septembra 2008. god., na koje se odredbe poziva drugostepeni sud. One kamate koje su primenili prvostepeni sud i drugostepeni sud, predviđene su sa ciljem disciplinovanja kompanija osiguranja u odnosima prema potraživanjima za naknade oštećenih lica, koja su potraživanja kompanije osiguranja obavezne da obrađuju sa hitnošću unutar rokova predviđenih po gore navedenim odredbama.

Stav 7. člana 26. gore navedenog Zakona isključuje primenu kamate od 12 % i za regresiranje duga, koja je kamata predviđena samo za ne obrađivanje i kašnjenje obrađivanja potraživanja oštećenih lica za naknadu štete. Tako da, bez sumnje prioizilazi da tužilja ima pravo samo na prostu kamatu e ne i na „kvalifikovanu“ kamatu po odredbama citiranim od prvostepenog i drugostepenog suda.“

Navodi podnosioca

21. Podnosilac zahteva navodi da je presudom E. Rev.br.39/2018 povređen član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.
22. Podnosilac tvrdi da su član 31. Ustava i član 6 EKLJP-a, povređeni zbog nedostatka obrazloženja presude, odnosno da Vrhovni sud nije dao dovoljno i adekvatno obrazloženje što se tiče preinačenja presude Apelacionog suda Ae.br.91/2016, u vezi sa zateznom kamatom, čime on smatra da je povređen princip prava na obrazloženu sudsku odluku.
23. Podnosilac zahteva posebno navodi da nije jasno „koja ja pravna osnova nad kojom Vrhovni sud zaključuje:
 - da su sudovi nižih instanci pogrešili u primeni materijalnog prava i odgovorajuće obrazloženje u vezi toga, kao i
 - Pozivanje ovog Suda na stav 7. Člana 26. Zakona br. 04/L – 018 proizilazi da je neuspelo iz činjenice da navedena odredba (stav 7.) ni ne obrađuje ovu stvar a najmanje korespondira sa sadržajem citiranim u obrazloženju presude [E. Rev. br. 39/2018 od 08.01.2019. god.]. Što više, ovaj stav Vrhovnog suda je potpuno drugačiji od njegovih prethodnih odluka, isključujući presudu [E. Rev. br. 27/2017 od 24.01.2018. god.], koja je iz istih razloga poništena presudom AGJ 1347/2019 (slučaj KI 87/18) od 15.04.2019. god. od Ustavnog suda Republike Kosovo..“
24. Šta više podnosilac dalje navodi „da je presuda Vrhovnog suda koju osporava u suprotnosti sa svojom tadašnjom sudskom praksom, pošto, pozivajući se na raniju sudsku praksu Vrhovnog suda u istim situacijama, Vrhovni sud se bezrezervno pozivao i primenjivao odgovarajuće pravilo „lex specialis“ iz ove oblasti (CBK, Pravilo br. 3 o Obaveznom osiguranju iz auto-odgovornosti) prilikom obrađivanja instituta zatezne kamate“.
25. U prilog svojim navodima, podnosilac zahteva je Sudu dostavio više presuda Vrhovnog suda da bi pokazao da Vrhovni sud nije sledio svoju sudsku praksu:

Dostavljene presude Vrhovnog suda su: „[E. Rev. br. 27/2017] od 24.01.2018. god, [E. Rev. br. 23/ 2017 od 23. decembra 2017. god.], [E. Rev. br. 48/ 2014 od 13. maja 2014. god.], [E. Rev. br. 62/ 2014 od 21. januara 2015. god.], [E. Rev. br. 14/ 2016 od 24. marta 2016. god.], [E. Rev. br. 06/ 2015 od 19. Marta 2015. god.], [E. Rev. br. 55/ 2014 od 03. novembra 2014. god.], [E. Rev. br. 20/ 2014 od 14. aprila 2014. god.]“.

26. Kada je reč o načelu pravne sigurnosti i doslednosti u odlučivanju, podnosilac zahteva navodi: “ Vrhovni sud je izdao presude sa različitim pravnim obrazloženjima u identičnim stvarima utičući na neposredan način i na preinačenje visine određene kamate. (Vidi gore označene presude i označeni vremenski period). Ova kolebanja u postupku donošenja sudske odluke najviše sudske instance direktno ugrožavaju načelo pravne sigurnosti.”.
27. Podnosilac od Suda traži da poništi presudu Vrhovnog suda E. Rev. 39/2018 od 8. januara 2019. godine, zbog povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa stavom 1 člana 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP, i da predmet vrati na ponovno razmatranje.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.
2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.
[...].”.

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6.

(Pravo na pravično suđenje)

1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama, ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se mora izreći javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, neophodno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.
[...].”.

ZAKON O OBLIGACIONIM ODNOSIMA (Službeni list SFRJ, br 29/78., 39/85, 57/89)

„[...]

**III Zatezna kamata
Kad se duguje
Član 277**

(1) Dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj saveznom zakonom.

(2) Ako je stopa ugovorene kamate viša od stope zatezne kamate, ona teče i posle dužnikove docnje.

**Odsek 2
Docnja
Docnja dužnika
Kad dužnik dolazi u docnju
Član 324**

(1) Dužnik dolazi u docnju kad ne ispuní obavezu u roku određenom za ispunjenje.

(2) Ako rok za ispunjenje nije određen, dužnik dolazi u docnju kad ga poverilac pozove da ispuní obavezu, usmeno ili pismeno, vansudskom opomenom ili započinjanjem nekog postupka čija je svrha da se postigne ispunjenje obaveze.

[...]”

ZAKON BR. 04/Z-077 O OBLIGACIONIM ODNOSIMA od 19. jula 2012. godine.

„[...]

DEO XXX

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

**Član 1057
Primena ovog zakona**

Odredbe ovog zakona neće se primenjivati na obligacione odnose koji su nastali pre stupanja na snagu ovog zakona.

[...]”

ZAKON O OBAVEZNOM OSIGURANJU OD AUTOODGOVORNOSTI BR. 04/L-018

Član 26.

Postupak zahteva za naknadu štete

1. Osiguravatelj je obavezan da, za štete u ljudstvu, najkasnije u roku od šesdeset (60) dana, dok za štete u vlasništvu, najkasnije u roku od petnaest

(15) dana od dana podnošenja zahteva za naknadu štete, da razmotri zahtev i da pismeno obavesti oštećenu stranu o:

1.1. ponudi za naknadu štete sa odgovarajućim objašnjenjem;

1.2. odluci i pravnim razlozima odbijanja zahteva za naknadu štete, kada su odgovornost i visina štete mogu osporiti.

2. Ukoliko podneseni zahtev nije kompletiran sa dokazima i potrebnom dokumentacijom radi određivanja naknade štete, osiguravatelj je obavezan da, najkasnije u roku od tri (3) dana od dana primanja zahteva za naknadu štete, pismeno obavesti oštećenog precizirajući sa kojim dokazima i dokumentacijom se treba dopuniti zahtev. Od dana primanja, odnosno kompletiranja dokumentacije zahteva, počinju da važe rokovi iz stava 1. ovog člana o obavezi osiguravatelja za tretiranje zahteva o naknadi štete.

3. CBK donosi će podzakonske akte koje će odrediti procedure za naknadu štete, uključujući i određivanje kad će se smatrati kompletnim zahtev sa dokazima i potrebnom dokumentacijom radi odlučivanja u vezi sa naknadom štete.

4. Ukoliko nije moguće određivanje štete, odnosno određivanje kompletne naknade štete, odgovarajući osiguravatelj je obavezan da isplati oštećenoj strani neosporivi deo štete u formi predujma, unutra roka navedenog u paragrafu 1. ovog člana.

5. U slučaju kada odgovorni osiguravatelj ne odgovori oštećenoj strani unutar roka određenog u paragrafu 1. ovog člana, oštećeni ima pravo da podnese tužbu u nadležnom sudu.

6. U slučaju nepoštovanja utvrđenih rokova u stavu 1. ovog člana, i ne ispunjavanja obaveze za isplaćivanje avansa iz stava 4. ovog člana, odgovorni osiguratelj smatra se da je zakasnio u ispunjavanju obaveze za nadoknadu, obavezujući se isplati zateznu kamatu. Ova zatezna kamata isplaćuje u visini od 12% godišnje stope i obračunava se za svaki dan zakašnjenja do izmirenja prouzrokovane štete od strane odgovornog osiguratelja, počevši od dana podnošenja zahteva za nadoknadu.

7. Odredbe iz stava 1, 2, 4 i 5 ovog člana primenjuju se shodno i u slučaju tretiranja zahteva za naknadu šteta koje su obaveza ureda za štete po osnovu graničnog osiguranja i obaveze Fonda za kompenzacije.

8. Prilikom zahteva za naknadu štete iz sistema međunarodnog kartona osiguranja sprovodiće se posebna procedura i rokovi u skladu sa Kretskim sporazumom.

Zakon o sudovima br. 06/L-054, koji u članu 14. predviđa mehanizam za pravilno upravljanje pravosuđem i razmatranje izmena sudske prakse

Član 14.

Nadležnosti i odgovornosti predsednika i potpredsednika Suda

[...]

2.10. predsednik suda saziva godišnji susret svih sudija za savetovanje o upravljanju pravosuđa u tom sudu; Za analiziranje organizacije rada suda; za razmatranje i predlaganja izmena u procedurama i praksi”.

**Pravilo III Centralne Banke Kosova
o izmeni Pravila o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti
Od 25. septembra 2008 godine.**

Član 5

Regulisanje šteta

5.1 Regulisanje

Zahtevi za naknadu šteta koje su na osnovu obaveznog osiguranja od autoodgovornosti u skladu sa odredbama ovog zakona, uključujući regres iz garantnog fonda se trebaju rešavati u vremenskom periodu od 10 dana od dana podnošenja potrebnih dokaza i relevantne dokumentacije koja se traži od osiguravajuće kompanije ili od garantnog fonda, a u vezi sa naknadom šteta koje su imale za posledicu smrt, telesne povrede ili narušavanje zdravlja ili gubitka vlasništva. Garantni fond ili neka osiguravajuća kompanija koja ne reguliše štetu validno u vremenskom roku od deset(10) dana, treba da plati štetu koja je jednaka sa 20% godišnje kamate izračunate od dana izveštavanja o šteti do dana kad se naknada štete isplati ili reguliše.

Pravno mišljenje o kamati usvojeno na opštoj sednici Vrhovnog suda Republike Kosovo od 1. decembra 2020. godine, zasnovano na članu 26. stav 1. tačka 1.4 Zakona o sudovima

PRVI DEO

Važeći zakon

I. Za obligacione odnose koji su nastali pre 20.12.2012. godine, na kamatu se primenjuju odredbe Zakona o obligacionim odnosima (Službeni list SFRJ, br. 29/78, 39/85, 57/89).

II. Za odnose koji su nastali posle 19.12.2012. godine, na kamatu se primenjuju odredbe Zakona o obligacionim odnosima br. 04/L-077, Službeni list Republike Kosovo br. 19/19 od 19.06.2012. godine.

DRUGI DEO

IV. Za obligacione odnose koji su nastali pre 20.12.2012. godine, godišnja stopa/visina zatezne kamate za sva potraživanja utvrđuje se kao na uloge oročene u banci bez utvrđene namene preko godinu dana.

V. [...]

VI. Za obligacione odnose koji su nastali posle 19.12.2012. godine, godišnja stopa/visina zatezne kamate za sve zahteve utvrđuje se u visini od 8%, osim ako nije drugačije određeno posebnim zakonom.

IX. Za zahteve poverilaca za odštetu po svim osnovama odgovornosti, kada poverioci imaju pravo na odštetu, visina kamate utvrđuje se u skladu sa tačkom IV (četiri) i VI (šest) ovog pravnog mišljenja, u zavisnosti koji zakon je primenjen (bio na snazi) kada je poverilac u svojstvu dužnika ispunio obavezu prema trećem licu.

Situacije u kojima se primenjuje godišnja kamatna stopa od 12%:

- Kada zahtevi koji su podneti osiguravajućim društvima za štetu na licima nisu rešeni u roku od 60 dana;
- Kada zahtevi koji su podneti osiguravajućim društvima za štetu na imovini nisu rešeni u roku od 15 dana;

Obrazloženje Pravnog mišljenja

Obrazloženje za tačku IX (devet) pravnog mišljenja - U sudskoj praksi se javljaju česti slučajevi zahteva za naknadu štete poverilaca koji su ispunili obaveze prema trećim licima, a koje su uglavnom povezane sa slučajevima koje su osigurala domaća osiguravajuća društva sa stranim kompanijama. Za ovu vrstu zahteva je u praksi sudova primećeno tumačenje i primena zakonskih odredbi u nekoliko formi po pitanju stope/visine zatezne kamate za slučajeve odštetnih zahteva. To se desilo zbog toga što su poverioci prilikom podnošenja odštetnih zahteva, pozivajući se na član 26. Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti, br. 04/L-018, objavljenog u Službenom listu br. 4, od 14. jula 2011. godine, koji je stupio na snagu 30. jula 2011. godine, tražili da se naknada zahteva vrši po godišnjoj stopi od 12%, međutim, Vrhovni sud Kosova je na svojoj Opštoj sednici, ovim pravnim mišljenjem, ocenio da se godišnja stopa/zatezna kamata od 12% ne može primenjivati u svim slučajevima. To stoga što se odštetni zahtevi poverilaca uglavnom odnose na situacije građansko-pravnih odnosa (neugovornih za poverioca i dužnika), pa se samim tim, u takvom slučaju, po oceni Vrhovnog suda Kosova, godišnja zatezna kamata mora plaćati u skladu sa tačkom IV (četiri) i VI (šest) ovog pravnog mišljenja. To znači da će se u slučaju da je poverilac ispunio obavezu prema trećem licu pre 20.12.2012. godine, kamatna stopa primenjivati kao na uloge oročene u banci bez utvrđene namene preko godinu dana, a u slučaju da je poverilac ispunio obavezu prema trećem licu posle 19.12.2012. godine, tada se stopa/visina zatezne kamate primenjuje po stopi od 8%.

Pored navedenog, Vrhovni sud ocenjuje da se godišnja stopa/visina zatezne kamate od 12% ne može primenjivati i zbog činjenice da prema odredbama Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti br. 04/L-018, objavljenog u Službenom listu br. 4 od 14. jula 2011. godine, koji je stupio na snagu 30. jula 2011. godine, godišnja kamata od 12% dolazi do izražaja zbog nemara osiguravajućih društava (koja se naknadno pojavljuju kao regresni poverioci), jer bi se u slučaju da su regresni poverioci rešavali zahteve trećih lica u skladu sa zakonskim odgovornostima, na njih ne bi mogla primeniti stopa/visina zatezne kamate od 12% u odlukama suda, već bi se primenila stopa/visina kao na uloge oročene bez utvrđene namene preko godinu dana ili stopa/visina od 8%, u zavisnosti od toga koji je zakon bio na snazi u vreme kada je nastao obligacioni odnos.

Ocena prihvatljivosti zahteva

28. Sud prvo ocenjuje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje navedene Zakonom i predviđene Poslovníkom o radu.
29. S tim u vezi, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

30. Sud se takođe poziva i na stav 4 člana 21 [Opšta načela] Ustava, koji propisuje: *“Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva”.*
31. U tom smislu, Sud primećuje da podnosilac zahteva ima pravo da podnese ustavnu žalbu pozivajući se na navodne povrede njegovih osnovnih prava i sloboda, koja važe i za pojedince i za pravna lica (vidi slučaj Ustavnog suda br. KI41/09, podnosilac zahteva: *Univerzitet AAB-RIINVEST L.L.C.*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. februara 2010. godine, stav 14).
32. Štaviše, Sud se takođe poziva i na uslove prihvatljivosti, kao što je propisano u Zakonu. U tom smislu, Sud se poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47

[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.“

Član 48.
[Tačnost podneska]

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena ikoji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

Član 49.
[Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...“

33. Prilikom ocene ispunjenja prethodno navedenih uslova prihvatljivosti, Sud primećuje da podnosilac zahteva ima pravo da podnese ustavnu žalbu, pozivajući se na navodne povrede svojih osnovnih prava i sloboda, koja važe i za pojedince i za pravna lica (vidi, slučajeve Suda KI118/18, podnosilac *Eco Construction d.o.o.*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. septembra 2019. godine, stav 29; i KI41/09, podnosilac *Univerzitet AAB-RIINVEST L.L.C.*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. februara 2010. godine, stav 14). Shodno tome, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [E. Rev. 39/18] Vrhovnog suda od 8. januara 2019. godine, nakon iscrpljenja svih pravnih sredstava predviđenih zakonom.
34. Sud primećuje da je presuda [E. Rev. 39/18] Vrhovnog sud od 8. januara 2019. godine, dok je zahtev koji se razmatra podnet 7. maja 2019. godine, što znači da je podnet u zakonskom roku koji je predviđen članom 49. Zakona.
35. Sud takođe smatra da je podnosilac zahteva tačno naveo koja prava zagarantovana Ustavom i EKLJP-om su povređena na njegovu štetu, u skladu sa uslovima predviđenim članom 48. Zakona.
36. Stoga, Sud zaključuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana; da je iscrpeo sva pravna sredstva; da je ispoštovao uslov podnošenja zahteva u zakonskom roku; da je tačno naglasio navodne povrede osnovnih ljudskih prava i sloboda; a takođe, naznačio je i koji je konkretan akt javnog organa koji osporava.
37. Imajući u vidu navode podnosioca zahteva i njihovo argumentovanje, Sud smatra da zahtev pokreće ozbiljna ustavna pitanja i da njihovo utvrđenje zavisi od razmatranja merituma zahteva. Takođe, zahtev se ne može smatrati očigledno neosnovanim u smislu pravila 39. Poslovnika i da nije utvrđen nijedan drugi osnov da se isti proglasi neprihvatljivim (vidi, Ustavni sud, slučaj br. KI97/16, podnosilac *IKK Classic*, presuda od 4. decembra 2017. godine).
38. Sud proglašava zahtev prihvatljivim za razmatranje u meritumu.

Meritum zahteva

39. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi povredu prava zagaranovanih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a. Podnosilac zahteva navodi da su osporenim presudom Vrhovnog suda povređena njegova prava na obrazloženu odluku što je prouzrokovalo i povredu načela pravne sigurnosti. Prema navodima podnosioca zahteva, do ovih povreda je došlo iz razloga što Vrhovni sud u svojoj presudi nije naveo dovoljno i adekvatno obrazloženje za promenu stanovišta u vezi sa obračunom zatezne kamate, a koje stanovište je do tada dosledno primenjivao u svojoj praksi.
40. Podnosilac zahteva dalje navodi da ostaje nerazjašnjena i neobrazložena činjenica na kom pravnom osnovu je Vrhovni sud zasnovao svoju presudu o promeni zatezne kamate koju su dosudili nižestepeni sudovi.
41. Podnosilac zahteva dodaje da u presudi Vrhovnog suda nedostaje relevantno obrazloženje o novom pristupu u ovom slučaju, u vezi sa institutom zatezne kamate u pravnim odnosima obaveznog osiguranja od autoodgovornosti jer je Vrhovni sud u dosadašnjoj praksi odlučivao potpuno drugačije u istim slučajevima.
42. Imajući u vidu navode koji su izneti u zahtevu koji se razmatra, Sud se poziva na član 31 (1) i (2) [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji utvrđuje:
- “1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
- 2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.*
43. Sud se takođe poziva i na član 6 (1) (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a, koji utvrđuje:
- “ Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.”*
44. Sud ponavlja da je na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da osnovna prava i slobode zagaranovane Ustavom tumači u skladu sa sudskom praksom ESLJP-a. Shodno tome, u vezi sa iznetim navodima o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP-a, Sud će se pozvati na opšta načela utvrđena konsolidovanim sudskom praksom ESLJP-a.

(i) Opšta načela u pogledu pravne sigurnosti i doslednosti sudske prakse

45. ESLJP je u svojoj sudskoj praksi utvrdio da nije njegova funkcija da se bavi činjeničnim ili pravnim greškama koje je navodno počinio neki domaći sud, osim

ukoliko su i u meri u kojoj te greške predstavljaju povredu prava i sloboda zaštićenih Evropskom konvencijom (vidi *García Ruiz protiv Španije*, citiran u tekstu iznad, stav 28). Isto tako, nije njegova funkcija ni da poredi, osim u slučaju očigledne proizvoljnosti, različite odluke nacionalnih sudova, čak i ako su one donete u na izgled sličnom postupku, pošto se samostalnost tih sudova mora poštovati (vidi predmet ESLJP-a *Adamsons protiv Letonije*, presuda od 24. juna 2008. godine, stav 118).

46. Mogućnost oprečnih odluka je svojstvena karakteristika svakog sudskog sistema zasnovanog na mreži osnovnih i žalbenih sudova sa ovlašćenjima u okviru svoje teritorijalne nadležnosti. Takve nepodudarnosti mogu se javiti čak i u okviru jednog istog suda. To se, samo po sebi, ne može smatrati protivnim Konvenciji (vidi predmete ESLJP-a *Santos Pinto protiv Portugala*, presuda od 20. maja 2008. godine, stav 41; i *Tudor Tudor protiv Rumunije*, citiran u tekstu iznad, stav 29).
47. Međutim, ESLJP je u svojoj praksi ustanovio kriterijume koje koristi kako bi ocenio da li oprečne odluke (odstupanje od prakse) domaćih sudova, presuđujući u poslednjoj instanci, krše kriterijum pravičnog suđenja predviđenog članom 6. stav 1. Evropske konvencije, a ti kriterijumi su: **i) utvrđenje da li u sudskoj praksi domaćih sudova postoje „duboke i dugotrajne razlike“, ii) da li domaći zakoni predviđaju mehanizam koji može da reši te neusaglašenosti, iii) da li je taj mehanizam primenjen i, ako jeste, u kojoj meri** (vidi predmete ESLJP-a *Iordan Iordanov i drugi protiv Bugarske*, presuda od 2. jula 2009. godine, stavovi 49-50; *Beian protiv Rumunije* (br. 1), presuda od 6. decembra 2007. godine, st. 34-40; *Ştefan i Ştef protiv Rumunije*, presuda od 27. januara 2009. godine, st. 33-36; *Schwarzkopf i Taussik protiv Republike Češke*, odluka o prihvatljivosti od 2. decembra 2008. godine; *Tudor Tudor*, citiran u tekstu iznad, stav 31; i *Ştefăniţă i drugi protiv Rumunije*, presuda od 2. novembra 2010. godine, stav 36).

(ii) Opšta načela u pogledu prava na obrazloženu odluku

48. Sud, pre svega, podseća da garancije sadržane u članu 6. stavu 1. EKLJP-a obuhvataju i obavezu sudova da navedu dovoljna obrazloženja svojih odluka. Obrazložena odluka pokazuje strankama da je njihov predmet zaista razmotren (vidi predmet ESLJP-a *H. protiv Belgije*, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53).
49. Sud, takođe, naglašava da shodno praksi ESLJP-a, član 6. stav 1. obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke, ali se on ne može tumačiti u tom smislu da nalaže da sud iscrpno odgovori na svaki izneti navod (vidi predmete ESLJP-a *Van de Hurk protiv Holandije*, presuda od 19. aprila 1994. godine, stav 61; *Garcia Ruiz protiv Španije*, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 26; i *Jahnke i Lenoble protiv Francuske*, odluka o prihvatljivosti od 29. avgusta 2000. godine).
50. S tim u vezi, ESLJP dodaje da iako domaći sud ima određeno polje slobodne procene kada je reč o prihvatanju argumenata i odlučivanja o prihvatljivosti dokaza, on je isto tako u obavezi da opravda svoje postupke tako što će

obrazložiti sve svoje odluke (vidi predmet ESLJP-a *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine, stav 36).

51. Takođe, Sud navodi da se shodno praksi ESLJP-a, prilikom ispitivanja da li obrazloženje sudske odluke zadovoljava standarde prava na pravično suđenje, moraju uzeti u obzir okolnosti konkretnog slučaja. Sudska odluka ne sme biti bez ikakvog obrazloženja, niti obrazloženje sme biti nejasno. To naročito važi za obrazloženje odluke suda koji odlučuje po pravnom leku u kojoj su promenjena pravna stajališta izneta u odluci nižeg suda (vidi, *Van de Hurk protiv Holandije*, citiran u tekstu iznad, stav 61).
52. Sud želi da istakne da pojam pravičnog postupka shodno praksi ESLJP takođe zahteva da se nacionalni sud koji je za svoje odluke dao šturo obrazloženje, u stvari bavio bitnim pitanjima u okviru svoje nadležnosti, što znači da nije jednostavno i bez dodatnog truda prihvatio zaključke koje je doneo niži sud. Taj zahtev je utoliko važniji ukoliko stranka u sporu nije imala mogućnost da izloži svoj predmet usmeno u domaćem postupku (vidi predmet ESLJP-a *Helle protiv Finske*, presuda od 19. decembra 1997. godine, stav 60).
53. Sud se poziva i na svoju sudsku praksu u kojoj utvrđuje da obrazloženje odluke treba da navede odnos između nalaza merituma i odražavanja kada se razmatra predloženi dokaz, s jedne strane, i pravne zaključke suda, s druge strane. Presuda suda će povrediti ustavni princip zabrane proizvoljnosti u odlučivanju ako dato obrazloženje ne sadrži utvrđene činjenice, zakonske odredbe i logičan odnos među njima (vidi, Ustavni sud, slučajevi br. KI72/12, *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 17. decembra 2012. godine, stav 61; br. KI135/14, *IKK Classic*, presuda od 9. februara 2016. godine, stav 58, i KI97/16, *IKK Classic*, presuda od 11. januara 2018. godine).

(iii) Primena opštih načela u pogledu obrazložene odluke i pravne sigurnosti na okolnosti konkretnog slučaja

54. Sud primećuje da je glavni žalbeni navod podnosioca zahteva taj da Vrhovni sud nije izneo jasne i dovoljne razloge na kojima je zasnovao svoju odluku o preinačenju presuda niže stepenih sudova u pogledu izračunavanja visine zatezne kamate u slučaju podnosioca i da je time što nije obrazložio zašto je doneo odluku koja je drugačija u odnosu na njegovu prethodnu praksu povredio načelo pravne sigurnosti zagantovano članom 31. Ustava i članom 6. stav 1. EKLJP-a.
55. Sud smatra da se u konkretnom slučaju navodi o obrazloženoj odluci i pravnoj sigurnosti, zbog prirode slučaja i njihove međusobne povezanosti, moraju razmotriti u okviru jednog obrazloženja. Sud podseća da je Vrhovni sud (presuda E. Rev. 39/18) preinačio niže stepene presude (Apelacionog suda Ae. br. 91/2016 od 31. avgusta 2018. godine i Osnovnog suda III. C. br. 506/2012 od 8. februara 2016. godine) samo u odnosu na odluku o dosuđenoj kamati.
56. S tim u vezi, Vrhovni sud je naveo: “ Odbija se kao neosnovana revizija tužene, podnete protiv presude Apelacionog suda Kosova Ae. br. 91/2016 od 31.08.2018. god., i preinačuje se presuda Apelacionog suda Kosova Ae. br.

91/2016 od 31.08.2018. god. i presuda Osnovnog suda u Prištini – Departman za privredna pitanja III. C. br. 506/2012 od 08.02.2016. god., tako da za iznos dosuđen ovim presudama u visini od 50.858,62 €, tužena se obavezuje da plati tužilji sa kamatom koju plaćaju domaće banke kao za oročena sredstva u štednji u roku od više od godinu dana bez posebne namene, počev od 24.01.2012. god. i nadalje sve do konačne isplate ovog duga.

57. U tom smislu, Sud ponovo naglašava da je zarad potkrepljivanja svog navoda o povredi načela pravne sigurnosti, podnosilac zahteva dostavio osam (8) odluka Vrhovnog suda u sličnim predmetima u kojima su se razmatrala pitanja regresa i zatezne kamate, i to: (1) [E. Rev. br. 27/2018 od 24. septembra 2018. godine]; (2) [E. Rev. br. 23/2017 od 14. decembra 2017. godine], (3) [E. Rev. br. 48/2014 od 13. maja 2014. god.], (4) [E. Rev. br. 62/2014 od 21. januara 2015. godine], (5) [E. Rev. br. 14/2016 od 24. marta 2016. godine]; (6) [E. Rev. br. 6/2015 od 19.03.2015. godine], (7) [E. Rev. br. 55/2014 od 3. novembra 2014. godine] i (8) [E. Rev. br. 20/2014 od 14. aprila 2014. godine].
58. U nastavku, Sud će reprodukovati relevantne delove nekih od gore pomenutih odluka.
59. U presudi E. Rev. br. 27/2018 od 24. septembra 2018. godine, Vrhovni sud je u relevantnom delu obrazložio: *“U međuvremenu, Vrhovni sud Kosova procenjuje da presuda drugostepenog suda, u pogledu presuđene kamate, je pogrešno primenio materijalno pravo, stoga je izmenio istu u ovom delu, ostavivši na snagu presudu prvostepenog suda. Dakle, prvostepeni sud je pravično primenio materijalno pravo kada je tužiocu priznao pravo na kamatu u određenom iznosu od 20% počevši od 15.04.2011. godine do 29.07.2011. godine i kamatu od 12% počevši od 29.07.2011. godine do konačne isplate jer po odredbi člana 277. ZOO-a i člana 26.6. Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti, odredbom kojom je predviđeno da u slučaju nepoštovanja obaveze za isplatu avansa iz stava 4 ovog člana, odgovorni osiguravač se smatra da je zakasnio na ispunjenju obaveze za nadoknadu, naplaćujući kamatu za kašnjenje, kamata koja se plaća u visini od 12% godišnje kamate i izračunava se za svaki dan kašnjenja do pomirenja nadoknade od odgovornog osigurača, počevši od dana podnošenja zahteva za nadoknadu”.*
60. U presudi E. Rev. 23/2017 od 14. decembra 2017. godine, Vrhovni sud je u relevantnom delu obrazložio: *“Ova visina kamate je bila predviđena do stupanja na snagu Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti (br. 04/L-018) koji je stupio na snagu dana 30.07.2011. godine i od ovog datuma se mora računati kamata od 12% na osnovu člana 26. tačka 6. Drugostepeni sud je izračunao kamatu na presuđeni iznos u visini koju plate banke u deponovana sredstva više od godinu dana bez određene destinacije kao i kamatu na osnovu Pravila 3 Centralne banke Kosova (CBK) i Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti”.*
61. U presudi E. Rev. br. 48/2014 od 27. oktobra 2014. godine, Vrhovni sud je u relevantnom delu obrazložio: *“Ovaj sud ocenjuje da su sudovi nižih instanci pravično primenili materijalno pravo kada su tužiocu priznali pravo na kamatu na iznos glavnog duga u visini od 20% godišnje počevši od 19.11.2010. godine do 28.07.2011. godine i kamatu od 12% počevši od 29.07.2011. godine*

do konačne isplate jer po odredbi člana 277 ZOO-a i člana 26.6. Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti br. 04/L-018, odredbom kojom je predviđeno da prilikom nepoštovanja rokova određenih u stavu 1 ovog člana i neispunjenja obaveza u plaćanju avansa iz stava 4 ovog člana, odgovorni osigurač se smatra da je zakasnio sa izvršenjem obaveze za nadoknadu, teretiti ga sa naplatom kamate za kašnjenje, ovaj interes se plaća u visini od 12% godišnje kamate i izračunava se za svaki dan kašnjenja do otplate nadoknade od odgovornog osigurača počevši od datuma podnošenja zahteva za nadoknadu štete”.

62. U presudi E. Rev. br. 62/2014 od 21. januara 2015. godine, Vrhovni sud je u relevantnom delu obrazložio: “Ovaj sud procenjuje da je drugostepeni sud pravično primenio materijalno pravo kada je tuženoj priznao pravo na kamatu u iznosu glavnog duga u visini od 12% računajući je od dana 14.06.2010. godine do konačne isplate, jer po odredbi člana 277. ZOO-a u vezi sa članom 26.6. Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti br. 04/L-018, predviđa se kamata u visini od 12% godišnje koja se računa za svaki dan kašnjenja do konačne isplate nadoknade od osigurača, računajući je od dana podnošenja zahteva za nadoknadu”.
63. U presudi E. Rev. br. 14/2016 od 24. marta 2016. godine, Vrhovni sud je u relevantnom delu obrazložio: “Presudom Apelacionog suda Kosova, Ae. br. 40/2015 od 12.11.2015. godine, je odbijena kao neosnovana žalba tužene dok je potvrđena presuda Osnovnog suda u Prištini – Departman za privredna pitanja, C. br. 544/2013 od 23.12.2014. godine kojim se u I delu izreke odobreno kao osnovan tužbeni zahtev tužioca da nadoknadi iznos od 42,243.41 € na ime regresa od osiguranja od autoodgovornosti sa kamatom od 12% godišnje, računajući od 14.1.2010. godine do konačne isplate, u roku od 7 dana od dana prijema ove presude [...] Vrhovni sud Kosova nakon razmatranja napadnute presude prema članu 215 ZPP-a, nalazio da: Revizija je neosnovana”.
64. U presudi E. Rev. br. 6/2015 od 19. marta 2015. godine, Vrhovni sud je u relevantnom delu obrazložio: “Presudom Apelacionog suda Kosova Ae. br. 162/2013 od 10.06.2014. godine, je odbijena kao neosnovana žalba tužene i potvrđena je presuda Osnovnog suda u Prištini – Departman za privredna pitanja, C. br. 339/2012 od 16.07.2013. godine, kojom je usvojen kao osnovan tužbeni zahtev tužioca i tužena obavezana da tužiocu plati iznos od 17.924,35 € na ime nadoknade štete – kasko regres u vezi sa popravkom oštećenog vozila marke “BMW 5” sa tablicama ES VS 2009, u nesreći od 25.08.2009. godine, čiji vlasnik je bio V.J. koji je osigurao ovo vozilo sa kasko osiguranjem kod tužene, sa kaznenom kamatom od 12% počevši od 22.07.2010. godine do konačne isplate kao i troškove postupka u iznosu od 1.134,29 €. [...] Vrhovni sud Kosova je razmotrio presudu drugostepenog suda napadnutu revizijom u smislu člana 215 Zakona o parničnom postupku (ZPP) i našao: Revizija tužene je neosnovana”.
65. U presudi E. Rev. br. 55/2014 od 3. novembra 2014. godine, Vrhovni sud je u relevantnom delu obrazložio: “Presudom Apelacionog suda Kosova, Ae. br. 46/2013 od 10.05.2014. godine, je odbijena kao neosnovana žalba tužene i potvrđena je presuda Privrednog suda okruga u Prištini C. br. 282/2012 od 09.10.2012. godine, kojom je odobren tužbeni zahtev tužioca i obavezana je

tužena da plati u ime regresivnog duga iznos od 14.041,48 €, sa godišnjom kamatom od 12% [...] Vrhovni sud Kosova je nakon razmatranja spisa predmeta i napadnute presude, prema odredbi člana 215. ZPP-a, ocenio: *Revizija je neosnovana*”.

66. U presudi E. Rev. br. 20/2014 od 14. aprila 2014. godine, Vrhovni sud je u relevantnom delu obrazložio: *“I izjave tužene u reviziji da sudovi nižih instanci pogrešno su primenili materijalno pravo kada je tužiocu priznali pravo na kamatu u visini odobrenog iznosa od 12% godišnje su neosnovane, jer sudovi nižih instanci su pravično primenili materijalno pravo i to odredbu člana 277. ZOO-a u vezi sa članom 26. tačka 6 Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti br. 04/L-018, odredbom kojom je predviđeno da u slučaju nepoštovanja rokova određenih u stavu 1 ovog člana, i neispunjavanja obaveze na plaćanju avansa iz stava 4. ovog člana, odgovorni osigurač smatra da je u kašnjenju na ispunjavanje obaveze za nadoknadu, naplatom plaćanjem kamate za kašnjenje. Ova kamata se plaća u visini od 12% godišnjeg interesa i računa se za svaki dan kašnjenja do otplate nadoknade od odgovornog osiguranika, počevši od datuma podneska zahteva za nadoknadu”*.
67. U gore pomenutim slučajevima, Vrhovni sud je obrazložio da se član 26.6 predmetnog zakona primenjuje samo u slučajevima kada se docnja sa izmirenjem obaveze (odštete) tretira na zahtev oštećenih lica. Dalje, Vrhovni sud je obrazložio da se u konkretnom slučaju ne radi o zahtevu za odštetu od strane oštećenog lica, već o zahtevu zbog docnje sa ispunjenjem obaveze od strane domaćeg osiguravajućeg društva EUROSIG prema podnosiocu zahteva, tako da je u tom smislu Vrhovni sud obrazložio zašto se stav 6. člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti ne primenjuje za podnosioca zahteva, već stav 7. člana 26. istog zakona.
68. Sud podseća da podnosilac zahteva možda i dalje nije zadovoljan obrazloženjem i pravnim osnovom koji je primenio Vrhovni sud. Međutim, Sud je u svojoj sudskoj praksi, u više navrata, utvrdio da su činjenična pitanja i pitanja tumačenja i primene zakona u domenu redovnih sudova i drugih javnih organa i kao takva, predstavljaju pitanja zakonitosti, osim i u meri u kojoj takva pitanja dovode do povreda osnovnih ljudskih prava i sloboda ili stvaraju neustavnu situaciju (vidi, između ostalog, Ustavni sud, slučaj br. KI33/16, podnositeljka zahteva *Minire Zeka*, presuda od 4. avgusta 2018. godine, stav 91).
69. Na osnovu napred navedenog, Sud će se poslužiti testom koji je ustanovljen sudskom praksom ESLJP-a, a kojim se utvrđuje: (i) da li u sudskoj praksi domaćih sudova postoje “duboke i dugotrajne razlike”, (ii) da li domaći zakoni predviđaju mehanizam koji može rešiti te neusaglašenosti, (iii) da li je taj mehanizam primenjen i iv) da li osporena odluka Vrhovnog suda ispunjava kriterijum obrazložene odluke u skladu sa sudskom praksom ESLJP-a i sudskom praksom Suda.
70. Sud se ponovo poziva na Zakon o sudovima br. 06/L-054, koji u svom članu 14. predviđa mehanizam za pravilno sprovođenje pravde i razmatranje izmena sudske prakse.

Nadležnosti i odgovornosti predsednica i potpredsednika Suda

[...]

2.10. predsednik suda saziva godišnji susret svih sudija za savetovanje o upravljanju pravosuđa u tom sudu; Za analiziranje organizacije rada suda; za razmatranje i predlaganja izmena u procedurama i praksi”.

71. Sud naglašava da je u svojoj sudskoj praksi u više navrata utvrdio da su pitanja činjenica i pitanja tumačenja i primene zakona u domenu redovnih sudova i drugih javnih organa u smislu člana 113.7 Ustava i da kao takva, predstavljaju pitanja zakonitosti, osim i u meri u kojoj takva pitanja dovode do povreda osnovnih ljudskih prava ili stvaraju neustavno stanje (vidi, između ostalog, Ustavni sud, slučaj br. KI33/16, podnositeljka *Minire Zeka*, presuda od 4. avgusta 2018. godine, stav 91).
72. Sud smatra da je Vrhovni sud poslednja i najviša instanca redovnog sudstva, i da kao takav mora voditi računa o usaglašavanju sudske prakse u Republici Kosovo, kao i o pravilnom sprovođenju pravde. Obaveza Vrhovnog suda je da u predmetima koji su relevantno slični, u meri u kojoj je to moguće, njegove odluke budu predvidljive i odlikuju se pravilnošću rezultata. Predvidljivost i pravilnost odluka Vrhovnog suda bile bi podjednako u korist žalilaca i niže stepenih sudova.
73. Sud primećuje da je Vrhovni sud u osporenoj presudi utvrdio: (i) da su član 324. 2 ZOO-a u vezi sa članom 26.7 Zakona o osiguranju od autoodgovornosti zakonske odredbe koje su relevantne za slučaj podnosioca zahteva; (ii) da se “kvalifikovana” kamata od 12% ne primenjuje na slučajeve regresa duga, već samo na zahteve za tretiranje oštećenih lica za naknadu štete u van sudskom postupku; (iii) da se kamata od 12% primenjuje samo na ne rešavanje i kašnjenje sa rešavanjem zahteva oštećenih lica za naknadu štete, a ne na regres duga; i (iv) da iz tih razloga, podnosilac zahteva ima pravo na “prostu” zateznu kamatu predviđenu članom 277. ZOO-a (kamatu koja se plaća za oročena sredstva u štednji sa rokom dužeg od godinu dana bez posebne namene) a ne na “kvalifikovanu” kamatu (12%).
74. S tim u vezi, Sud se poziva na relevantni deo presude Vrhovnog suda kojim je utvrđeno: “... Stav 7. člana 26. gore navedenog Zakona isključuje primenu kamate od 12 % i za regresiranje duga, koja je kamata predviđena samo za ne obrađivanje i kašnjenje obrađivanja potraživanja oštećenih lica za naknadu štete. Tako da, bez sumnje prioizilazi da tužilja ima pravo samo na prostu kamatu e ne i na „kvalifikovanu“ kamatu po odredbama citiranim od prvostepenog i drugostepenog suda. Pošto je tužilja predstavkom od 24.01.2012. god. potražila regresiranje duga od tužene, proizilazi da je od ovog dana tužena počela da kasni u smislu člana 324. 2. starog ZOO koji je u to vreme bio na snazi., po kojem se propisuje: „Ako rok za ispunjenje nije određen, dužnik dolazi u docnju kad ga poverilac pozove da ispunji obavezu, usmeno ili pismeno, vanskudskom opomenom ili započinjanjem nekog postupka čija je svrha da se postigne ispunjenje obaveze“. Iz ovoga proizilazi da tužilja u smislu člana 277. 1. gore navedenog zakona ima pravo da prema dužniku – ovde tuženoj, koja je zakasnila sa ispunjenjem duga u novcu, za potražuje osim visine duga i kamatu koja se plaća za oročena sredstva u štednji sa rokom dužeg od godinu dana bez posebne namene, počev od dana kada je tužena

počela da kasni što se tiče isplate spornog duga. Inače, po članu 1057. ZOO Republike Kosovo, odredbe ovog zakona se ne primenjuju u obligacionim odnosima koji su se pojavili pre stupanja na snagu ovog zakona. Pošto se šteta dogodila u vremenu kada je važio stari ZOO, onda se odredbe tog zakona primenjuju uopšte, a posebno i za kamatu, jer član 1057. ne isključuje iz primene samo odredbe za kamatu nego celi Zakon o Obligacionim odnosima Republike Kosovo kada su se obligacioni odnosi stvorili pre stupanja na snagu ovog zakona, stoga u konkretnom slučaju ne može da se dosudi nijedna druga vrsta kamate osim one prihvaćene kao u izreci ove presude. Tako da iz ovih razloga u ovom delu je trebalo da se ove gore navedene presude preinače kao u izreci ove presude.”.

75. Pitanje da li se podnosiocu zahteva priznaje pravo na “kvalifikovanu” zateznu kamatu (12%) ili na “prostu” kamatu koja se plaća za oročena sredstva u štednji sa rokom dužeg od godinu dana bez posebne namene, predstavlja pitanje primene i tumačenja zakona Vrhovnog suda u suđenju, koje, kao takvo, samo po sebi, nije u suprotnosti sa pravom na pravično i nepristrasno suđenje, osim ako se ne ispostavi da postoji flagrantna povreda osnovnih prava i sloboda, što se očigledno nije desilo u slučaju koji se razmatra.
76. Na osnovu napred navedenog, Sud ocenjuje da je Vrhovni sud izneo pravni osnov i objasnio u kojim slučajevima se primenjuje zakonska norma kojom se utvrđuje “kvalifikovana” zatezna kamata od 12% odnosno “prostu” kamata koja se plaća za oročena sredstva u štednji sa rokom dužeg od godinu dana bez posebne namene i zašto se u slučaju podnosioca zahteva primenjuje norma kojom se utvrđuje “prosta” zatezna kamata od kamatu koja se plaća za oročena sredstva u štednji sa rokom dužeg od godinu dana bez posebne namene. U osporenoj presudi Vrhovnog suda postoji logična veza između pravnog osnova, obrazloženja i izvedenih zaključaka, što znači da osporena presuda sadrži sve komponente obrazložene odluke.
77. Kada je u pitanju doslednost sudske prakse, na osnovu trostrukog testa ustanovljenog od strane ESLJP-a, Sud utvrđuje: (i) da u slučaju koji se razmatra nije dokazano postojanje “dubokih i dugotrajnih” razlika u pogledu doslednosti sudske prakse Vrhovnog suda; (ii) da postoji mehanizam za pravilno upravljanje pravdom i razmatranje izmene sudske prakse (vidi Zakon o sudovima br. 06/L-054, član 14. 2.10); i (iii) da je Vrhovni sud, dana 1. decembra 2020. godine, izdao “Pravno mišljenje o kamati u pogledu važećeg zakona, visine i perioda obračuna” na osnovu člana 14. 2.10 Zakona o sudovima.
78. U tom smislu, Sud podvlači da član 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP-a ne utvrđuje stečeno pravo na usaglašenost (*consistency*) sudske prakse. Sam po sebi, razvoj sudske prakse nije u suprotnosti s pravilnim sprovođenjem pravde budući da bi propust u održavanju dinamičnog i evolutivnog pristupa sadržao u sebi opasnost od sprečavanja reformi ili osujećivanja poboljšanja (vidi predmete ESLJP-a *Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske*, presuda od 20. oktobra 2010. godine, stav 58; *Lupeni Grčkokatolička parohija i drugi protiv Rumunije (Lupeni Greek Catholic Parish and Other v. Romania)*, presuda od 29. novembra 2016. godine, stav 116). Razlike u sudskoj praksi, po samoj svojoj prirodi, predstavljaju inherentnu posledicu svakog sudskog sistema zasnovanog na mreži prvostepenih i žalbenih sudova ovlašćenih da sude u oblasti svoje

teritorijalne nadležnosti. Uloga vrhovnog suda upravo se ogleda u rešavanju takvih sukoba (vidi predmet ESLJP-a *Beian protiv Rumunije* (br. 1), citiran u tekstu iznad, stav 37).

79. Što se tiče odluka Vrhovnog suda koje je podnosilac zahteva dostavio radi ilustracije oprečnih stavova Vrhovnog suda i poređenja sa osporenim presudom u slučaju koji se razmatra, Sud naglašava da nije njegova funkcija da poredi te odluke sa osporenim presudom, osim u slučajevima očigledne proizvoljnosti, što se nije dogodilo u okolnostima konkretnog slučaja, posebno kada se ima u vidu poštovanje samostalnosti redovnih sudova (vidi, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a *Adamsons protiv Letonije*, citiran u tekstu iznad, stav 118).
80. Sa svega napred navedenog, Sud zaključuje da je osporena presuda Vrhovnog suda u saglasnosti sa pravom na obrazloženu odluku i načelom pravne sigurnosti jer: (i) objašnjava da se "kvalifikovana" zatezna kamata od 12% primenjuje samo na nerešavanje i kašnjenje sa rešavanjem zahteva oštećenih lica za naknadu štete, a ne za regres duga; (ii) da podnosilac zahteva u smislu člana 277. 1. Starog ZOO ima pravo da prema dužniku, koja je zakasnila sa ispunjenjem duga u novcu, za potražuje osim visine duga i "prostu" zateznu kamatu koja se plaća za oročena sredstva u štednji sa rokom dužeg od godinu dana bez posebne namene, počev od dana kada je tužena počela da kasni što se tiče isplate spornog duga; i (iii) da je Vrhovni sud, dana 1. decembra 2020. godine, izdao "Pravno mišljenje o kamati u pogledu važećeg zakona, visine i perioda obračuna" na osnovu člana 14. 2.10 Zakona o sudovima.
81. Shodno tome, Sud utvrđuje da nije došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6 (1) (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a.

Zaključak

82. Povodom navoda o povredi načela pravne sigurnosti, Sud je utvrdio: (i) da u slučaju koji se razmatra nije dokazano postojanje "dubokih i dugotrajnih" razlika u pogledu doslednosti sudske prakse Vrhovnog suda; (ii) da postoji mehanizam za pravilno sprovođenje pravde i za razmatranje izmena sudske prakse (vidi Zakon o sudovima br. 06/L-054, član 14. 2.10); (iii) da je Vrhovni sud, dana 1. decembra 2020. godine, izdao "Pravno mišljenje o kamati u pogledu važećeg zakona, visine i perioda obračuna" na osnovu člana 14. 2.10 Zakona o sudovima; (iv) da je mogućnost oprečnih odluka svojstvena karakteristika svakog pravosudnog sistema zasnovanog na mreži osnovnih i žalbenih sudova sa ovlašćenjima u okviru svoje teritorijalne nadležnosti; (v) i da to koji se zakon mora primeniti na okolnosti konkretnog slučaja predstavlja prerogativ i dužnost Vrhovnog suda; i (v) da je uloga Vrhovnog suda upravo da rešava takve sukobe.
83. Povodom navoda o povredi prava na obrazloženu odluku, Sud je ocenio da je (i) Vrhovni sud naveo pravni osnov i objasnio zašto se u slučaju podnosioca zahteva primenjuje norma koja utvrđuje "prostu" zateznu kamatu koja se plaća za oročena sredstva u štednji sa rokom dužeg od godinu dana bez posebne namene; (ii) da osporena presuda Vrhovnog suda sadrži logičnu vezu između pravnog osnova, obrazloženja i izvedenih zaključaka; (iii) da je kao logičan tok između pravnog osnova, obrazloženja i zaključaka proizašlo da osporena presuda

Vrhovnog suda ispunjava kriterijum obrazložene odluke; i (iv) da to da li se podnosiocu zahteva priznaje pravo na "kvalifikovana" zateznu kamatu od 12% ili "prostu" kamatu koja se plaća za oročena sredstva u štednji sa rokom dužeg od godinu dana bez posebne namene predstavlja pitanje primene i tumačenja zakona i diskreciono pravo Vrhovnog suda u suđenju, koje kao takvo, samo po sebi, nije u suprotnosti sa pravom na pravično i nepristrasno suđenje.

84. Na kraju, Sud je utvrdio da u okolnostima konkretnog slučaja nije došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6 (1) (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članovima 113.7 i 21.4 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilom 59 (1) Poslovnika, na sednici održanoj dana 28. aprila 2021. godine

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI, jednoglasno, zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI, većinom glasova, da je presuda Vrhovnog suda Republike Kosovo E. Rev. br. 39/2018 od 8. januara 2019. godine. godine u saglasnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo i članom 6.1 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA DOSTAVI ovu presudu stranama i, u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi istu u Službenom listu;
- IV. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhalli-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi